

הכנסת העשרים וחמש

יוזם: חבר הכנסת ח"כ מישל בוסקילה

25//פ

הצעת חוק פיצול תפקיד היועץ המשפטי לממשלה, התשפ"ה–2024

- מטרה
1. מטרתו של חוק זה היא לפצל את תפקיד היועץ המשפטי לממשלה באופן שנושא אכיפת החוק הפלילי כלפי חברי הממשלה וחברי הכנסת תועבר ממנו כמפורט להלן.
- סמכות קבלת החלטה
על פתיחה בחקירה או העמדה לדין
2. הסמכות בנוגע להחלטות על פתיחה בחקירה ו/או העמדה לדין ו/או כל החלטה אחרת במהלך הליך הפלילי של ראש ממשלה, שרים וחברי הכנסת תועבר לפרקליט המדינה אך יידרש אישור של המותב המוזכר בסעיף 4 להחלטותיו בנושאים אלו.
- אופן קבלת ההחלטה
3. התגבשה עמדתו של פרקליט המדינה לפתוח בחקירה או להעמיד לדין לפי סעיף 2 בחוק זה, החלטתו תהיה טעונת אישור ועדה בת 3 חברים אשר החלטותיה יתקבלו ברוב דעות.
- הרכב הועדה ומינויה
4. הועדה תמנה שלושה חברים כדלקמן:
(1) שופט ביהמ"ש עליון בדימוס שימנה נשיא ביהמ"ש העליון;
(2) יועץ משפטי לממשלה לשעבר שימונה ע"י שר המשפטים;
(3) סגור מהמגזר הפרטי שימונה ע"י הסגורית הארצית הראשית;
- תקופת מינוי הועדה
5. הועדה תמונה תוך 60 ימים מיום חקיקת חוק זה.

דברי הסבר

היועץ המשפטי לממשלה מכהן כעורך דינה של הממשלה, ומשכך מסייע לה מבחינה משפטית להגשים את מדיניותה ויעדיה במסגרת גבולות הדין. תפקידו מחייב אותו בשיתוף פעולה הדוק ויומיומי עם הממשלה ושריה, להם הוא מייצג ואותם הוא מייצג בערכאות. במקביל, בתפקידו כראש התביעה הכללית, היועץ המשפטי לממשלה נדרש להחלטות בשלבים של פתיחה בחקירה והגשת כתבי אישום נגד שרים וראשי ממשלה, עמם יש לו היכרות קרובה מאוד וקשרי עבודה. זאת, על אף שבתפקידו כתובע כללי מוטב שתהא מידה מירבית של אובייקטיביות וריחוק מהאנשים שאת גורלם הוא קובע בהחלטותיו. לא פחות חשוב מכך – ריחוק ואובייקטיביות נדרשים גם למען אמון הציבור בהחלטותיו ולמראית פני הצדק.

במצב כזה, יכולתו של היועץ המשפטי לממשלה להמשיך ולשמש יועץ משפטי לשרי הממשלה, מבלי לפגוע בשיתוף הפעולה ובקשרי העבודה הרצופים הנדרשים למילוי תפקידו האחרים אינה מיטבית ובמקרים מסוימים עבודת הממשלה עלולה להיפגע באופן משמעותי. מוטל אף ספק באמון הציבור בהכרעות היועץ המשפטי לממשלה במצב מורכב זה, ולכך השלכה חמורה על אמונו של הציבור במערכת המשפט הפלילי בכלל. בנוסף- הדבר יכניס למתח לא רצוי בין היועץ לבין חברי הממשלה.

נוכח הבעייתיות אשר פורטה לעיל, מוצע לקדם הפרדה מידית הנוגעת לבעיה המרכזית והמהותית ביותר בתפקידיו של היועץ המשפטי לממשלה, העברת הסמכות לקבלת החלטה בנוגע לפתיחה בחקירה או החלטה בדבר העמדה לדין לפרקליט המדינה בכפוף לאישור המותב, קרי ועדה בת שלושה חברים: שופט ביהמ"ש עליון בדימוס שימונה ע"י נשיא ביהמ"ש העליון, יועץ משפטי לממשלה לשעבר שימונה ע"י שר המשפטים וסגנו פרטי שימונה ע"י הסגורית הציבורית הארצית. העברת סמכות זו לצד אישור המותב על החלטות אלו, תביא לפתרון בעיית ניגוד העניינים המוסדי והמובנה ומאידך תתגבר על גישה תביעתית מובנית של הפרקליטות. פיתרון זה שפותח ע"י שר המשפטים לשעבר גדעון סער הוא הטוב ביותר לבעיה לאחר שנבדקו מודלים אפשריים שונים.

י"ד תמוז תשפ"ג

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ט"ז תמוז תשפ"ג (05 יולי 2023)